

K

De eefmanlezingen

-Hans W. Blom-

Ischa Meijer Simon Vinkenoog
Bram Vermeulen Freek de Jonge
Gerda Havertong Peter Faber
Renate Dorrestein Herman Pieter de Boer

DIT BOEK bundelt de Keefmanlezingen, die gedurende het jaar 1987 werden georganiseerd door de Stichting Kongres Psychiatrie in Werkelijkheid, een initiatief van de cliëntenbeweging in de geestelijke gezondheidszorg.

Deze lezingen waren gekoppeld aan regionale dealkongressen, die gezamenlijk de voorbereiding vormden op het slotkongres Psychiatrie in Werkelijkheid, 1 en 2 februari 1988 te Utrecht.

Het idee van de Keefmanlezingen is onder andere ontstaan uit de behoefte om ook de interesse van 'niet-deskundigen' te wekken voor een discussie over inhoud en vorm van de psychiatrische hulpverlening. Aan bekende en belangwekkende Nederlanders werd gevraagd hun visie te verwoorden op gekte, op afwijkendheid. Het ging daarbij om een konfrontatie van intelligente, stimulerende en eigenzinnige meningen met een samenleving in het brandpunt waarvan deze mensen vaak staan.

Ischa Meijer (zowel aan het begin als aan het eind van de kongresreeks), Simon Vinkenoog, Bram Vermeulen, Freek de Jonge, Gerda Havertong, Peter Faber, Renate Dorrestein en Herman Pieter de Boer leverden ieder een zeer persoonlijke en prachtige bijdrage; echter zó uiteenlopend - je móet het lezen.

Vuurgevecht — Simon Vinkenoog

BONTER KLEUREN. Scheller licht. Ik heb een praktijk, de theorie komt me aangewaaid. Als ik mijn mond niet open doe, weet zelfs ik niet wat ik zeg. Het moet gezegd worden, het wordt gefluisterd, gegild, gestameld, gereuteld, gerocheld, geschreeuwd, gevloekt, gebeden, gedacht. Soms is het nauwelijks voor te stellen: ga je er onder door. Van al dat denken word je goed gek. Goed gek is nuttig. Te weten dat je niet veilig bent. Dat je er helemaal alleen zelf voor staat, telkens opnieuw, elke ademtocht. Het leven heeft het niet op je gemunt; het zit wél vol betekenis, zo vol van betekenissen, dat je er maar een slag naar gaat slaan. Alles zweert tegen je samen, iedereen belaaft je, je kunt niemand meer vertrouwen.

Niemand is te vertrouwen. Hoop is het enige wat er overbleef in de doos van Pandora. Leren op jezelf te vertrouwen, te weten dat je uit diepten en hoogten bestaat, dat niemand weet waarover je het hebt, dat niemand enig vermoeden koestert naar aanleiding van de dingen die je doet, dat je in de woestijn roept, dat er niets te roepen valt, iedereen is even machteloos en wanhopig, schreeuwend om te voorschijn te komen uit de put, dwars door de vlammen van de brandstapel heen, van de ene barrikade naar de andere barrikade, door de ene loopgraaf sluipend naar

— Simon Vinkenoog Amsterdam, 1928.

Publiceert zijn eerste gedichten vanuit Parijs waar hij acht jaar woonde.

Tussen 1956 en 1961 werkt hij bij de Haagse Post, maar daarna beperkt hij zich tot schrijven.

Het aksent ligt bij zijn publikaties op de poëzie, wat zich uit in een aktief bestaan met poëzieworkshops, voordrachten (bijvoorbeeld op middelbare scholen) en optredens.

Zijn Keefmanlezing (Geertekerk, →

het andere man- of vrouwgat duikend.

Geen ontsnappen aan. Niet aan te ontkomen. Weg met jou. Weg met iedereen. Wie ben je zelf nou eigenlijk, en wat dan nog? Wie ben je? Om slapeloze nachten van door te maken, om door het zwarte gat heen te breken, om de aarde om zijn as te zien draaien, om de sterren te zien wentelen, om werelden te zien vergaan, om de adem afgeknepen te krijgen, om loodzware lasten op je borst te voelen drukken, om te stikken, om te sloven, om te slaven, om te lijden, om te weten.

Niks weten. Meer dan goed voor je is. *Too much is never enough.* Blijf maar azen, blijf maar griezelen, blijf maar terugtrekken, blijf maar ontkennen, blijf maar verschuilen, weg maar wegstoppen, weg maar weg weg weg weg ermee.

Maniak! Klootzak! Exhibitionist! Engerd! Griezel! Paljas! Lach dan, Paljas! Lach dan, Paljas! Klap, klap, klap – ik werd geslagen en vocht niet terug. Ik háát vechten. Ik barst in janken uit, ik roep, ik gil, laat me deruit, laat me derin – ik gil om te overleven. Hoe-oi. Hoor je me? Joehoe. Ie-haa.

Utrecht, 10 april 1987) toont die voor-
liefde voor dichterschap, maar
is tevens een bewogen pleidooi voor
het aksepteren van gekte.

Vuur is de vrijheid, schizofrenie is de chaos. Chaos om de wereld mee te beginnen, puin om op te ruimen, niets te beveiligen, niets te verzekeren. Vol risico's, het leven, één voortdurend gevecht, het leven. Wist je dat niet? Dan ben je niet goed ingelicht, had je een ander leven moeten kiezen, had je er maar niet bij moeten zijn. Alsof het niet altijd om jou gaat, alsof het niet altijd om jou gaat, wat ze een ander ter wereld ook aandoen. natuurlijk kun je er niet tegen, het is ook niet om mee te leven, het is er om er iets aan te doen, om er voortdurend iets tegen te doen, om niets ongedaan te laten, om telkens opnieuw die kreten weer te slaken, je eigen hoogste en diepste lied, je eigen gestamel, je eigen weloverwogen volkomen waanzinnige woorden, om door te dringen tot de machinekamers van de heksenketelkeuken,

waar oorlog wordt gebrouwen en vervuiling gedoogd, waar de slagader Rijn een fix van tien jaar dood krijgt, waar mensen sterven aan overdoses verkeer, misverstanden, ongelukken, vergis-singen, niet-aandachtige momenten.

Mensen weten niet wat leven is. Mensen durven niet te weten wat leven is. Voor honderden jaren is er gevochten om vrijheid, gelijkheid en broederschap – nauwelijks hebben ze aan de vrijheid geproefd, of ze gaan over de kop. Hebben er geen idee van dat je je lichaam en geest kunt besturen, dat je zuinig moet leren omgaan met je energieën, breekbaar als je bent, en kostbaar, zó kostbaar, zo onschatbaar kostbaar, zó broos, zó vluchtig: één zeepbel leven die je voor je uitblaast, even niets dan regenbogen – en dan alles weer vervlogen, ja je knapt. Tuurlijk knap je, wat dacht je anders?

Eerste les uit India. Je gaat dood. Niets te wennen of te ontwennen. Kristalhelderklaar. Nu kijk je maar. Nu kijken hoe je verdergaat. Verlangzamen, versnellen? Rennen, hollen, vluchten, zwetend wakker wordend vragen: 'Hoe moet het nu verder?'

— Simon Vinkenoog

Je ziet maar. Ik zie wel. Jeweetwel: bewustzijn, was er al voor je er was, en zal er zijn als je er niet meer bent. Je bent er al niet meer, je was maar een gedachte, even aanwezig, even een naam gekregen: Jan Arends, Antonin Artaud, Friedrich Hölderlin, Novalis, Kloos, Byron e.t.q.

Waarom luisteren we niet, waarom begrijpen we niet, waarom doen we alsof, waarom lenen we maar een half oor, waarom bewapenen we ons, tegen wat, tegen wie, wie dan ook? Wat je zegt ben je zelf, wat je ziet ben je zelf, wat je hoort ben je zelf, wat je op je boterham krijgt is voor jou bedoeld, wat jou wordt toebedeeld is jouw deel, jouw bloedeigen deel. Wat weet

je van middelen en doelen, wat weet je van wat de anderen bedoelen, kun je luisteren, weten ze naar je te luisteren, is er contact – en zoja, op welk niveau?

Geloof je in zwart en wit, geloof je in dag en nacht, zon en maan, sterren en een heelal? Weet je wat je ziet, dringt het door tot wat je ziet? Geloof je in wonderen, mirakels, geboorten, openbaringen, epifanieën, hosannahs hallelujahs ja en amens? Jij bent het, hier is het, altijd om jou en jou en jou en ons samen. Niemand afzonderlijk onderweg. De gekste kwibussen doen mee, en al de nee-zegggers, en de lafaards en doellozen, alle apathische mensen en zelfs de fanatici, en de betweters, de sarkastische lachers, de skeptische nee-schudders, de ironische grappenmakers, heel dat stelletje mensen dol dansend op de vulkaan, waar ik ook meedans, zodra ik mijn mond maar opendoe.

— Simon Vinkenoog

En ik stond erbij en ik keek er naar. En ik vroeg me af, al jaren geleden, wat een interdisciplinair teamwork het zou inhouden, om in deze tijd opnieuw *De Lof der Zotheid* te gaan zingen, en als mensen niet weten wat Desiderius Erasmus onder zotheid verstond, laat ik het straks nog even horen tussen de regels.

En ik kijk naar de zotheid buiten, en vraag me verbaasd af waarom niet nog meer mensen gek worden dan nu al het geval is. Een leger gedeprimeerden, een legerkorps zelfmoordenaars, horden gefrustreerden – niet meer in te delen, de psychosen en fobieën, elke dag nieuwe, AIDS, computers, ingebouwde radio's, vingerwijzingen, langskomende boten die ORION heten, mensen die naar je kijken en *vind ik ook* zeggen zodat je Vinkenoog verstaat.

Kijken ze naar je? Laat ze naar je kijken. Spreken ze over je? Laat ze over je spreken. Mensen kunnen niet zonder roddel en

achterklap, zeg het ook es iemand in zijn gezicht, nooit bang zijn iemand kwaad te maken, doet goed, ruim de misverstanden maar op, alles wat je zegt kan voor en tegen je worden gebruikt.

Alles komt nog, de grote klap kan niet langer wachten, niks 'te wapen' en 'alle hens aan dek', gewoon aanvaarden wat komt, en je niet laten verdoven, geen valium, geen librium, liever geen speed of teveel aan coke; rustig trekje en alles laten tintelen en tot je doordringen, ergens in het midden zit je evenwicht, twee vingers onder je navel in het midden en als je je armen uitstrekt ligt het gehele universum zover als je maar reiken kan binnen bereik. Helemaal van jou, zover je maar wilt.

Ruimte genoeg voor iedereen, plaats zat, zit een ander niet op de lip, beroof hem of haar niet van zijn vrijheid, tast de vrijheid van een ander niet aan, iedereen heeft dezelfde weg te begaan, het is vaak al moeilijk genoeg zonder het gemakker en geklepper van anderen - voeg daar zo min mogelijk aan toe. Je hebt niets te klagen als je er zelf niets aan doet, je mag niet morren, want als je werkelijk bij jezelf naar binnen kijkt, je relaties met anderen, met de wereld, met je Schepper beziet, heb je het echt zelf helemaal aan jezelf te danken of te wijten. je kunt feestganger worden of het feest vergallen.

Wat heb je liever, & kun je de zon voor een ander niet in het water zien schijnen? Jammer, dat noem ik het verkeerde pad. Adem genoeg, zon genoeg, lucht genoeg voor iedereen. Vrij uit ademen. Vrij in ademen, en je afvragen: ben ik dat? Ben ik dat niet? Ben ik dat ook? Ja, zo is dat. Laten slingeren, op de loop, rondhangen, intimideren, inspireren, manipuleren, eigen glazen rinkelen, eigen appeltjes te schillen, eigen woede kwijt.

Ik zit vol agressie. Ik schrijf, ik schrijf mijn kwaadheid van me af. Mijn kwaadheid om degenen die niet verder dan hun neus lang zien, de ego-fascisten, de lonkers naar louter eigenbelang,

— Simon Vinkenooog

alsof ze het mee de dood binnen kunnen nemen – het leven dat ze een ander ontnemen. Kwaad op de fraudeurs, de sjoemelaars, de beursbengels, allen die zich verrijken aan de wapenhandel, en de handel in afval en vervuiling, de taalvervuilers, de denkvervuilers, de verkwisters, de verspillers, de kwadetrouwbedillers. De automaten, de robotten, de statistiekenneukers, de bureaukromaten, de efficiency-experts, de bezuinigers, de mooie praatjes-makers, de mensen die vergeten dat ze met mensen te doen hebben, en met de natuur, en met de wereld, en met God, en *niet* met de economie, of de veiligheid, of het staatsbelang, of het regeerakkoord, of de begroting, of een overkoepeling, of commissie.

O, die commissies! Liegen in commissie, zich verschuilen achter commissies, praten in commissie, denken of liever nog niet-denken in een commissie, de meerderheid, de minderheid, de stemmen staken, we braken op voor verder overleg, we stelden uit, we stelden af - *en het water breekt*. De hele wereld op alledag. Niemand meer uitgezonderd, iedereen buitenstaander, binnenstebuiten gekeerd en ondersteboven hangend aan de wereldboom, die van wortel tot kruin schudt en beeft, onder de bliksem en donder, die we opgeroepen hebben, met onze onverantwoordelijkheid tegenover het nageslacht, met onze tekortkomingen tegenover onze medemensen, met ons gebrek aan eerbied voor het leven, met ons onontwikkeld besef van wat ons aan de aarde bindt, dat levend organisme waarvan wij het zenuwstelsel zijn...

Herprogrammeren! Voor het te laat is, en het is voor velen al te laat. Veranderen: waarom is het zo moeilijk daarmee te beginnen? Je kunt alle schuld en angst laten varen, niets te duchten of te vrezen, gewoon jezelf wezen. Doodgewoon goed doordeweeks gek. Lik op stuk. Software. Garbage in garbage out.

Storm op til. Join your ship. Ga op reis. De Querido-doctrine. De Schuurman-zelfbezinning. De reis naar jezelf, aan de horizon, aan den einder, overal. Intomen en aanpassen. Op je tellen passen. Weten wat je te doen staat. Uitvoeren. Werk in uitvoering. Omleiding. Geloof in die leiding.

Ja, het is oorlog. Er is altijd oorlog. En er is een vrede, die elke oorlog te boven gaat, die je niet met anderen in een vredesbeweging kunt zetten. Dat is een individueel gevecht, waar geen einde aan komt – het konflikt in jezelf overmeesteren, leren beheersen, mee leren omgaan, beteugelen, assimileren, sublimeren.

Klaarkomen, met het leven, met de dood, met je eigen schaduw, met je eigen angsten, je eigen spiegelbeeld.

Het doet al heel wat minder pijn. Elke dag weer worden er kinderen geboren, die alles al weten, alles al veel beter weten, en nu zo houden, zuiver laten, kind blijven, blijven spelen. Spel verloren, al verloren. Niemand wint, niemand verliest, geen eind-sprint, geen *rat-race*, geen competitie, geen vergelijking, geen onderscheid. Geen betoging, geen demonstratie, geen aktie, geen rel, geen betoog. *Katharsis*.

— Simon Vinkenoog

Wat ben ik blij dat je er bent. Als ik aan je denk, hoe ver je ook bent, hoe warm voel ik me dan, hoe vredig, hoe losgelaten, hoe badend in vreugde. Ik breng het over, ik beloof het je.

Zo gek, totaal waanzinnig, *total loss* die maatschappij. De God waarin ze voorgeven te geloven bestaat niet, en het ideaal dat ze voorstaan vertrappelen ze onderweg; op de vrije markt die ze opgaan zaaien ze dood en verderf, voor mens en natuur – en ook voor zichzelf. En ze beseffen het nog steeds niet. Nukleaire winter? Het zal mijn huisje wel voorbij gaan.

It won't happen here. Hadden ze gedacht, zullen ze wensen nooit gedacht te hebben. Verwacht het onverwachte, elk moment, onverwacht. Niet alle verrassingen zijn aangenaam, maar veranderingen zijn noodzakelijk, en het gaat zeker niet zonder conflicten, of tegenstellingen die met elkaar in strijd gaan. Die strijd wordt nu al gestreden.

Ja, er *zijn* machten van het Licht en er *zijn* machten van het Duister. Daar hoef je geen alchemist of profeet voor te zijn, geen godsdienstwaaninnige of orthodoxe fundamentalist, geen boetprediker of pilaarheilige, om er even *en passant*, hier in een kerk, op te wijzen. En ieder mens kan zich aan één zijde scharen, uit eigen vrije wil en keuze, en velen *weten* het niet en zullen het *nooit* weten, of het nooit *zó* duidelijk zien, of *kunnen* zien, of *mogen* zien, of *durven* zien, dat ze die keuze hebben.

Je kunt kiezen voor het Licht, of je kunt kiezen voor het duister, dit keer maar met een kleine letter – hoewel het een echte en grote vijand is.

— Simon Vinkenoog

In het Licht kun je je veilig en geborgen voelen, maar alleen wanneer je het ten volle bewust wilt dienen, in al je doen en laten, volkomen. En niemand zal het je kwalijk nemen als je valt, en niemand zal je toejuichen als je weer opstaat – maar daar gaat het nu weer om. De reis naar het licht, een ver doel, een oneindig ver doel – maar dacht je soms dat de oneindigheid geen weet van je had, of jij geen weet van de oneindigheid?

Eén en al oneindigheid. Onbegrensde kosmische krachten – daar maak je mee kennis, nog voor je dood gaat, de grootste natuurkracht die je in dit leven ooit te ontmoeten zult krijgen. Chaos en kosmos.

En je komt er niet uit, uit die vanzelfsprekende wisselwerkingen, die rationele aanvaarding daarvan en de kennismaking ermee, als je niet leert los te laten, niet durft los te laten.

Loslaten. Wie zich vast blijft klampen uit angst te verdrinken of verzwolgen te worden, verdrinkt en wordt verzwolgen. Wie loslaat wordt gered. Wie alle angst overboord zet, en het gaat niet ineens, en het kan een proces van jaren zijn, waaraan je kunt twijfelen, waarin je soms niet meer gelooft, maar het kán en het móét, en als je alle angst dan overboord hebt gezet, ben je vrij. Ben je erbij. Kun je beginnen.

Helemaal aan het begin, zo ongerept als een pasgeboren kind, zo uniek ook, zo stralend van leven en levenskracht, vol vanzelfstromende energieën, nieuwsgierig en enthousiast, vol verwondering en bewondering, verbazing en verbijstering, oog voor en oor naar verdriet en pijn en leed en misère en ellende – want het hoort er allemaal bij, bij het in-leven-zijn, maar je bent niet bang meer en je kunt er iets aan doen.

Al zou het alleen maar zijn dat je er zélf zo veel mogelijk aan doet om die oorlog in de wereld, tussen staten en ideologische blokken, tussen groeperingen en mensen, tussen mannen en vrouwen uit de wereld te ruimen.

Beginnen te proberen de ander, het andere, te begrijpen: jouw eigen weerspiegeling in dat kaleidoskopische en soms kakafonische geheel van gebeurtenissen, tussen de informatie-explosies en de disinformatie-implosies, dat geharrewar, dat gekissebis, dat nergens op slaande geklets, dat nergens op slaat – en dat je ook dient te leren onderscheiden.

Handleiding voor Hulpverleners en andere Gekken, ja ja. Grote voorbeelden. Monnikenwerk, zoals Suster Bertken hier in de stad deed, 55 jaar ingemetseld en wel elke dag over de liefde van Jezus Christus spreken.

Gekkenwerk, zoals de schepper van Keefman deed.

Liefdeswerk: de Abbé Pierre of Moeder Theresa.

Altijd werk. Aan de winkel en in je dromen. Alles laten

— Simon Vinkenoog

bovenkomen. Nooit tegenhouden. Niet onderdrukken, niet afdempen. Ik heb geen medicijn, geen blauwdruk, geen *mescaline* of *ibogaïne*, geen *serotonine* of *ecstasy*, ik heb geen oplossing voor de psychiatrie-in-werkelijkheid, maar ik heb ook geen problemen, die mij kwellen of sarren. Daarom ben ik misschien hier gevraagd, maar ik heb geen antwoorden en stel misschien alleen maar vragen, omdat ik weet dat elk antwoord altijd uit mezelf moet komen.

Een ander kan je vragen niet beantwoorden. Een ander kan je dromen niet uitleggen. Een ander kan je leven niet leiden. Een ander kan niet voor je lachen, huilen, geboren worden, sterven, het zijn altijd je eigen vingers, vezels, cellen, die reageren op al wat er gebeurt.

Maar er zit een *bezieling* in, en als je *iets* de psychiatrie-in-het-algemeen, de heersende moraal, de stand van de huidige wetenschapsfilosofie, 'kwalijk' kunt nemen, of 'verwijten', dan is het wel de onmacht, of de onwil, om kennis te nemen van andere dan vigerende methodologieën.

De weigering geloof te hechten aan transpersoonlijke gebieden, het bestaan te erkennen van onzichtbare bewustzijnsniveaus, of ze nu hoger of dieper worden genoemd – alsof ze nog steeds denken dat de Hel ergens in een vuurwereld onder onze voeten diep in de Aarde, en de Hemel ergens boven achter de wolken ligt.

En hoe beklagenswaardig de mensen die *niets* geloven, die zich geen enkel idee durven vormen van de grote samenhangen, die onder meer de sterrenloop en het funktioneren van de natuur inhouden.

Alsof er alleen maar machinerieën zijn, chemische processen, in het brein en daarbuiten.

Alsof Don Quichotte nooit tegen windmolens heeft gevocht-

ten, alsof Friedrich Nietzsche niet gek werd omdat niemand wist waarover hij het had als hij van vrijheid sprak, alsof Tijn Uilenspiegel niet nog steeds ronddooft in de bossen, alsof de Vliegende Hollander nog niet altijd Kaap de Goede Hoop tracht te ronden, alsof de Zwervende Jood Ahasverus niet nog steeds door de wereld zwerft, omdat de staat Israël het blijkbaar ook niet is!

Alsof we Utopia niet met ons meedragen, de slotsom van al onze verwachtingen, de uitkomst van al onze stoutste dromen, de verheerlijking van al wat leeft, het zalige uiteinde dat wij elkaar elk jaar opnieuw weer toewensen, het einde van de wereld (en ik citeer Teilhard de Chardin:) 'een omverwerpen van het evenwicht, waardoor de eindelijk voltooide geest uit zijn materiële omhulsel wordt losgemaakt om hem voortaan met al zijn gewicht te laten rusten op de God-Omega. Het einde van de wereld: beslissend moment voor onze verandering en ons omhoog-stijgen, onze rijpheid en onze verlossing.'

Zover zijn we natuurlijk nog lang niet, eerst de Doemdenkers overboord smijten, en het *Fin de Siècle* met zijn elke eeuw opnieuw weer opdoemende versnellingen en transformaties, dit keer nog extra gestimuleerd en opgeluisterd door het Nieuwe Millennium dat ons opwacht: ik voorspel een interessante tijd!-Het is maar wat je er mee doet; bij *Artlease* op de Oudegracht 63 exposeert op dit moment Henk van Doorn, die 73 of 74 is, eerst opgroeide tot *captain of industry* en directeur van Philips in Afrika, voordat hij na zijn 60e aan het schilderen ging, een jeugdroom die hij nu kan uiten, en hoé, felkleurige en diep doorleefde grote schilderijen. En hij schrijft: 'Nu ik wat meer naar binnen kijk en wat minder naar buiten, doet zich het aange-name nevenverschijnsel voor dat mijn vitaliteit toeneemt alsof ik door het schilderen kan afrekenen met de eeuwigheid. Ik heb een lange ontwikkelingsperiode voor de boeg: klok en kalender inte-

— Simon Vinkenoog

resseren me nauwelijks.'

Een lange ontwikkelingsperiode voor de boeg. Leven met de eeuwigheid en alle aktualiteiten, Salvador Dali die op zijn sterfbed aankondigt dat ieder mens na zijn dood een engel wordt (en hij zeker!) en Ischa Meijer die zich in de HP laat interviewen over theater, gekte en God.

Hij wrijft zich in de handen, werk aan de winkel. Open en bloot maar, laat maar bovenkomen. Hoe meer mensen hun hart en ziel blootleggen, hoe beter voor de wereld. Hoe meer mensen zich creatief teweerstellen tegen de beschavingsziekten: kwalen en aandoeningen die ontstaan zijn door of te wijten aan onze cultuur, hartinfarkten, kanker, reuma, neurosen en fobieën, die slecht of helemaal niet reageren op onze wonderpillen – pillen die op hun beurt weer aanleiding geven tot klachten, hoe beter.

Hoe meer mensen uit de band springen, hoe beter. Hoe meer mensen zich verweren tegen de mensonterende behandeling die zij ondergaan, hoe beter. Al die oorlogen die om je heen woeden, al die bezeten slachtoffers van de *rat-race* om roem en invloed, sukses en macht, altijd ten koste van anderen, al die ouders die hun kinderen slaan, al die 'machtigen' die hun omgeving terroriseren – en eenmaal in de VUT godvergeten eenzame mensen zijn (zie Journaille in *Het Parool* van vorige week: 'zijn macht, zijn aanzien, zijn aan het bedrijf ontleende persoonlijkheid was verdwenen en wat overbleef was alleen wat hij zelf was, een oude, mislukte, geestelijk berooide man.')

Wij berooiden, wij gedegeneerden, aan de lopende band van onze slechte gewoontes, die ons in hun macht hebben, als wij er niets aan doen. Wij zo tegennatuurlijk bezig zijnde mensen, als wij niet zo gauw mogelijk proberen onze eigen natuur te begrijpen en lief te hebben.

Wat moet er al niet gebeuren, vòòrdat wij ons weer als een vis in het water voelen, in ons aller element, ons aardse tijdelijke tehuis, dit oefenterrein voor kontaktgestoorden, – om terug te keren naar een oorspronkelijker geest waarvoor al die mensgeschapen problemen niet bestaan?

In de apocalypse van elke geboorte, die een wedergeboorte is. In de leerschool van de ervaring. In het koekoeksnest. Afge-zant van andere werelden. Dagboekblad uit het Paradijs. *Gloria Apotheosofia!* Laat maar losbarsten, laat de vandalen maar komen, de barbaren, de ketters, de dissidenten, de rebellen, de provokateurs, de informateurs, de verklikkers, de stillen, de *franc-tireurs*, de kulturele guerilla.

Een nieuwe avantgarde van verworpenen, strijdvaardig uit hun *underdog*-stellingen tevoorschijn gekomen – elk mens grond-legger van de eigen kosmos, een archetypaal gebeuren. Niet in woorden geloven, niet in de reducerende rede, maar in een alomtegenwoordig kosmisch verstand, waar je intuïties kunnen *free-wheelen* en het toeval je ten deel valt, waarin je kunt orakelen en toveren – en de grote kosmische wetten leren kennen: weten, willen, wagen, zwijgen.

— Simon Vinkenoog

Dat wil zeggen: niet mummelen of schreeuwen op straat, niet anderen overrompelen met jouw kennis, maar zien op welke golfleugte zijn of haar bewustzijn zich afspeelt, geen overdosis waarheid op een ander afvuren, die dan alleen maar schouderop-halend zijn weg vervolgt, en tegen zijn hoofd tikt.

Ja, van lotje getikt, ook ik. Een schroefje los, ik loop met molentjes, ik zie ze vliegen – zeg ik ga er geen synoniemenboek op naslaan! Ik wist er weg mee – ik vond er onderdak voor, ik noemde het poëzie en ik was veilig en naderhand heilig, en o zo gewoon en o zo algemeen en je zou willen dat iedereen van die dichterlijke vrijheid kon genieten, misschien *is* er geen andere,

maar de gedachten zijn vrij en wie kan ze raden, en mijn spel zo eenvoudig en de bedoeling zo goed voor mezelf en iedereen – geestelijk hedonist, toegepast mystieker, geen ontzegger, maar genieter.

Alles mag, alles kan, doe wat je wilt – maar doe het uit liefde. En je doet het goed. En je hoeft *niet* te twijfelen.

Jij bent hetzelfde, het herrezen, belichaamde woord. *Parousia*. Boven twijfel verheven. Vereend. 'n Spier je ballen. Een oog je hoofd. De wachttorens. *Wer da? Qui vive?*

Is er nog iemand? Ja, *ik* ben er, godzijdank. Hou me vast, of ik val.

Ik was erbij, toen het begon. Ik zal er zijn, als het eindigt. Een groot raadsel dat ik liefheb. Het draagt mijn naam, het is mijn dubbelganger, ik ben aan zijn handschrift gewend, aan zijn instrumenten, het strottenhoofd, het hart op de tong, de tintel in de vingers. Die woorden, die woorden die van verre komen en van verre doelen spreken, die altijd in het hier en nu verankerd liggen, die hun eigen plaats vinden in de adem en leefwijze van deze persoon, die dit doet, en zus en zo beweegt, en niet dit en niet dat is, en dat alles ook nog.

O grote paradoxen, alle paradigmata voorbij, alle dogma's en alle razernij, alle fanatisme en bekeringsdrift, door alle vuren heen, om er niet *met* en er niet *zonder* te kunnen leven.

Dacht je dat een ander je dat zou kunnen vóórleven; jouw tranendal delen, jouw tocht naar jezelf ondernemen, jouw koekjes van eigen deeg opeten? Heeft ooit iemand écht durven afdalen tot in het diepste duister, écht de konfrontatie aangedurfd met al die ellende die op je afkomt, wanneer je tussen kontaktarmen en kontaktgestoorden waagt? Gek is lastig, en wie durft te luisteren naar al die amech-

tige, waan-ware verhalen van samenzweringen en afluistersystemen?

En wie heeft geen moeite met de heersende liefdeloosheid, de voorschriften en regels, de geboden en ongeschreven junglewetten?

Is niet elk waarlijk en oprecht mens marginaal, alternatief, randfiguur, anders, afwijkend? Verenigt dat niet het allerzuiverste, allerbeste in ons? Is er niet altijd méer, en meer en meer méer?

Wij lopen niet in de pas, wij verdringen niet langer, wij dringen aan, wij weten dat liefde oneindig deelbaar is (Jos Brink zei het per tv Tussen Hemel en Aarde gisteravond), wij weten het leven te kunnen opfleuren, woorden van troost te spreken.

Wij vullen niet alleen formulieren in, wij doen niet alleen aan vergaderingen en besprekingen, wij leren luisteren naar elkaar. O, hoe moeilijk, hoe hardstikke moeilijk. Rituele directieven, gegil, gemor, gemartel – met alles en iedereen rekening te houden. Ga er maar eens voor staan.

— Simon Vinkenoog

Ik *sta* er even voor, tussen de regels doorlevend en -lezend, lezend dat psychiater R.D. Laing bekent nooit eerder van zijn leven zó bang te zijn geweest, zó bang van de mogelijkheid dat wij aan ons eigen menselijke bestaan op aarde een einde kunnen maken, hopend dat zijn angst een *kritische massa* bereikt, voordat grote veranderingen kunnen optreden. (Noot 1). Psychiater G.W. Arendsen Hein lezend, die wijst op het opvallende feit 'dat in de verruiming van het blikveld van de psychotherapeut de psycho-somatische samenhangen en de psycho-sociale factoren snel ingang hebben gevonden, maar dat het aandeel van de spirituele elementen in de pathologie der persoonlijkheid zo weinig aandacht en professionele herkenning hebben gekregen', en dat terwijl 'het ons toch bekend is dat bij vrijwel alle mensen boven de 35 jaar spirituele problematiek een rol speelt, zoals Jung al

een halve eeuw geleden terecht opmerkte'. (Noot 2)

Bij Norman Brown lezend, dat Sigmund Freud het met Wilhelm Reich eens was: 'In de hedendaagse beschaving is er niet langer plaats voor eenvoudige natuurlijke liefde tussen twee menselijke wezens'. (Noot 3)

Lezend, bij dr Martin Boot uit Bilthoven, over de grondgedachten van de Esoterische Psychotherapie: 'De enige werkelijkheid is de psychische werkelijkheid. De innerlijke werkelijkheid. Alles wat uiterlijk is, is een symbool voor iets innerlijks. - De enige specialist op het gebied van die innerlijke werkelijkheid is de cliënt zelf. - Het belangrijkste criterium dat de cliënt heeft om de waarde van iets af te meten is zijn lijf: de enige instantie die niet liegt, is je lijf.' (Noot 4)

En er inderdaad Erasmus op na slaand, het één na laatste hoofdstuk van de *Lof der Zotheid*, als hij spreekt over een vorm van zotheid 'die niet weggenomen wordt bij de overgang in een beter leven, maar veeleer tot voltooiing komt.

Zij, wien het gegeven was dit te ondervinden, - het valt natuurlijk slechts zeer weinigen te beurt - lijden aan iets, dat veel overeenkomst heeft met krankzinnigheid; zij spreken enkele vrije onsamenhangende woorden en dat niet op de gewone menselijke manier, maar zij geven geluiden zonder zin, vervolgens verandert telkens de uitdrukking van hun gelaat geheel en al; nu eens zijn zij vrolijk, dan weer neerslachtig, nu eens ziet men hen wenen dan weer lachen, een andere keer zuchten zij: kort en goed, zij zijn in waarheid geheel buiten zichzelf. Daarna, als zij weer tot zichzelf gekomen zijn, zeggen zij niet te weten, waar zij zich bevonden hebben, in of buiten het lichaam, wakend of slapend; wat zij gehoord, wat zij gezien, wat zij gezegd, wat zij gedaan hebben; zij herinneren zich niet dan als in een nevel en droom; slechts dit weten zij, dat zij zich het gelukkigst gevoelden, zolang zij waanzinnig waren. Daarom betreuren zij het, dat zij

hun verstand weer hebben teruggekregen, en zij zouden niets ter wereld liever willen dan eeuwig op deze wijze waanzinnig zijn. En dit is, om zo te zeggen, maar een klein voorproefje van hun toekomstig geluk.' (Noot 5)

Terug. Kastanjes uit het vuur, en gehoorzamen. Niet monomaan worden, geen kwerulant zijn, fanatisme en manipulatie vermijden. Gepokt en gemazeld, van de hoed en de rand, van wanten, doorgewinterd, transparant, onkwetsbaar.

Tussen de werelden, de gevangenissen en inrichtingen, binnen en buiten, de loze kreten, het echte handelen, de deernis en betrokkenheid – je hebt er altijd mee te maken.

Tranen met tuiten, om eigen en andermans blinde vlekken, projekties, onmacht.

Meeleven met Anke G., die in Santpoort verblijft en de volgende hartekreet op papier zette:

*Wat ik zou willen
is het uit willen gillen
het schreeuwen van de daken
het bekend willen maken
wat eenzaamheid is
een verschrikkelijk gemis
van liefde warmte en begrip
maar men begrijpt het niet in een wip
als je je best doet in het leven
en toch wordt er kritiek gegeven
dan komt het moment waarop je baalt
je denkt dat je in alles faalt
dan komt het moment dat je wilt dromen
maar eerst je tranen laten stromen
ik verwacht geen bloemen of kadoos
maar een arm om me heen,
een hele poos.*

— Simon Vinkenoog

Bonter kleuren, scheller licht. Of niets dan duister, asgrauw of pikzwart, geen enkele uitweg, een veroordeling, een aanklacht. Hoe valt er mee te leven? Er valt niet mee te leven, je hebt geen armen genoeg, geen ogen en oren om alles te zien en te horen.

Waar kom je vandaan, wat doe je hier, en waar ga je heen? Er klopt niets van. Alles past

Het is niet goed, wat er gebeurt. Zo het is, is het goed.

Er is van alles mis. Zie het zoals het is.

Zit niet bij de pakken neer. Leer, neem en geef.

Je bent niet alleen. O, je bent zo alleen.

Verscheurd, in stukken gescheurd: je bent het helemaal zelf.

Laat van je horen, doe je mond open, schrijf het op, maak het openbaar, laat het weten: normaal bestaat niet. Onzin bestaat niet. Iedereen heeft gelijk. Het grootste gelijk. Uniek zijn wij, stuk voor stuk, met onze eigen waarden en normen die wij een ander nooit kunnen opleggen.

Je gaat door het vuur en komt er ongeschonden uit. Rara, hoe kan dat? Zie het als genade, houd er rekening mee, leef ernaar. Zet er een streep onder, begin opnieuw. Het kán. Het moet. Het wordt je gezegd, ingefluisterd, toegeroepen – niet alleen hier (misschien wel van de preekstoel af, maar ook van binnenuit).

Luisteren, horen, beamen. Wat je zegt, ben je zelf, luister naar jezelf, sta je erachter? Weet je wat je zegt of doet? Waar gaat het om? Waar gaat het, lieve mensen, in godsnaam om? Vrijheid onder gelijken, van hoog tot laag in de samenleving, van hoog tot laag in jezelf. En de wind danst. En de zon schijnt. Soms striemt de regen. Soms word je onderuit getrokken. Soms raap je jezelf weer op. Soms nemen je woorden een hoge vlucht, ben je niet langer bang in de afgrond te vallen, kun je blijven rollen – als de steen die geen mos vergaart, met een ziel die eeuwig is en die gekluisterd in dit ene lichaam in dit ene leven, *snakt* naar dit alles, deze verbondenheid, die ik voel, die ik beleef, die

ik desnoods kan beredeneren, entameren, even schudden voor gebruik. Ja, gebruiken, gebruikt worden; om kennis te verwerven, te verwerken en te verstrekken.

Daar ben je voor. Daar staan we hier voor. Daar hebben wij mee te maken. Dat zijn wij. Het spel, de spelers en de spelregels. De liefde, de geliefden en de liefdevolle woorden.

Woorden. Al zoveel woorden. *Divertimenti*. Vermaak. Vervolmaking. Waar wachten we op, wat doen we?

Rustig en ontspannen, niet ingespannen of overspannen.

Altijd: oppassen, bewust zijn.

Stil maar, Simon Vinkenoog, je hebt gezegd. Je hebt nog niets gezegd...

noot 1: KAOS, engelstalige uitgave, januari 1987

noot 2: G.W. Arendsen Hein: 'De spirituele dimensie van psychotherapie, een holistische versie' in *Het Eenwige Nu* (feestbundel t.g.v. de 70e verjaardag van Nel in 't Vel-de Kroes), blz. 79-101

noot 3: Norman O'Brown: *Life Against Death, the Psychoanalytical Meaning of History*, New York, 1959

noot 4: Martin Boot: Funktionele klachten/stoornissen behandelen zonder medicijnen via Esoterische Psychotherapie, *Natu Medicae*, januari en maart 1987

noot 5: Vertaling mr dr J.B. Kan, Wereldbibliotheek, 1957

— Simon Vinkenoog